

Forskning om döva med demens

25 oktober 2024

Foto: Jonas Hansson

Minna Rantapää, sjuksköterska vid Pajala hälsocentral, har genom sin forskning bidragit till ökad förståelse för en marginaliserad grupp: Döva med demens. Hennes doktorsavhandling vid Helsingfors universitet, där hon disputerade i våras, belyser hur kommunikationen mellan döva med demens och deras omgivning kan förbättras.

Minnas forskningsområde berör hur döva personer med demens kommunicerar med både familjemedlemmar och vårdpersonal, samt vilka strategier som kan förbättra kommunikationen. Detta är ett område som tidigare fått begränsad uppmärksamhet, trots att teckenspråk är ett visuellt språk som kräver särskild förståelse och anpassning. Minnas egen bakgrund har påverkat hennes forskning eftersom hennes föräldrar är döva, och hennes mamma, som avled 2016, hade Alzheimers.

Under forskningen videofilmade Minna samtal mellan döva med demens och vårdpersonal på ett specialiserat boende för döva i Finland. Genom att analysera dessa samtal upptäckte hon att missförstånd ofta uppstod, särskilt när vårdpersonalen använde ett modernare teckenspråk än de äldre patienterna. Även familjemedlemmar hade svårt att anpassa kommunikationen när föräldrarna blev dementa. Hon fann att ögonkontakt och ett långsammare samtalstempo var avgörande för att kommunikationen skulle fungera bättre.

Avhandlingen består av tre delar: familjemedlemmars upplevelser av förändringar i kommunikationen med sina dementa föräldrar, analys av videoinspelningar av vårdpersonalens interaktioner samt intervjuer med vårdgivare om deras strategier för att stödja kommunikationen.

Minnas forskning betonar att det inte räcker med att vårdpersonal enbart kan teckenspråk; de behöver också förstå hur man lyssnar och ger samtal tid. Hon understryker vikten av specialutbildning för vårdpersonal som arbetar med döva personer med demens, samt att familjemedlemmar får stöd för att kunna hantera förändrade kommunikationsmönster.

Kenny Åkesson

Engelska Bolton Deaf Society är centrum för rapportering av hatbrott

25 oktober 2024

Foto: Bolton Deaf Society

Mer än 40 funktionshinderrelaterade hatbrott rapporterades i Bolton, England, i år fram till augusti. Trots detta är det många döva som har svårt att rapportera hatbrott. Där kliver välgörenhetsorganisationen Bolton Deaf Society fram och erbjuder nu hjälp med registrering och rapportering av hatbrott.

Bolton Deaf Society har tagit ett steg framåt i kampen mot hatbrott genom att bli ett rapporteringscenter för döva och hörselskadade personer i Bolton. Från och med nu kan personer som har blivit utsatta för hatbrott besöka centret på tisdagar och onsdagar för att få hjälp att registrera och rapportera incidenterna till polisen. Tjänsten är tillgänglig både som drop-in och genom bokning.

Michael Stead, en av ledarna för påverkansarbetet på Bolton Deaf Society, förklarar att det finns kommunikationshinder för döva när det gäller att anmäla brott. Han säger att många döva känner sig osäkra eftersom kommunikationen med polisen ofta inte sker på deras villkor. I stället erbjuder nu Bolton Deaf Society hjälp genom att spela in när personen berättar på teckenspråk vad som hänt. Därefter förmedlas det till polisen.

Hatbrott mot döva kan ta många former, från fysiska påhopp och verbala kränkningar till diskriminering baserad på funktionshinder. Michael betonar vikten av att stå emot dessa handlingar och rapportera dem, för att kunna skapa en tryggare miljö för döva och hörselskadade.

Bolton Deaf Society har i över 150 år stöttat döva med social isolering och kommunikationshinder och arbetar nu aktivt för att utmana hatbrott och säkerställa att dessa brott anmäls och hanteras på rätt sätt.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

AI-avatar kan förbättra tågresor för döva i Sydney

25 oktober 2024

Foto: Adobe stock

Forskare i samarbete med Sydney Trains och den australiensiska dövgemenskapen arbetar med att utveckla en AI-baserad avatar som kan översätta ljudmeddelanden till det australiska teckenspråket, Auslan. Denna avancerade teknologi syftar till att göra tågresor säkrare och mer tillgängliga för döva resenärer, som ofta missar viktig information då uppdateringar på stationer och tåg levereras via ljudmeddelanden.

Den AI-baserade avataren visas på informationsskärmar på tåg och stationer där den översätter ljudmeddelanden i realtid till Auslan. Tekniken kan identifiera nyckelord från meddelanden och skapa en mening på Auslan. Genom att använda ett bibliotek av tecken kan avataren ge information i olika situationer, till exempel om plattformsbyten eller utgångar.

En stor fördel med avataren är att den kan anpassas till olika resesituationer och säkerställa att döva får viktig information, särskilt vid nödsituationer. Det pågår också en utveckling av ett AI-system som kan tolka och "förstå" Auslan, vilket på sikt kan förbättra kommunikationen mellan döva och hörande, samt skapa digitala assistenter för tågresor och andra uppgifter.

Avataren är ett viktigt steg mot att garantera självständighet och säkerhet för döva resenärer, samtidigt som den bidrar till att skapa ett mer tillgängligt

transportsystem.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Välgörenhetschef dömd för bedrägeri mot sin egen organisation

25 oktober 2024

Foto: WCDP

Louise McGrath, tidigare verkställande direktör för välgörenhetsorganisationen Wales Council for Deaf People i Storbritannien, har dömts för att ha stulit uppemot £25 000 från organisationen. Hon har använt bedrägliga metoder för att förskingra pengar mellan 2019 och 2022. Bedrägerierna gjordes genom att hon tog lån i organisationens namn. Louise erkände sig skyldig.

Domstolen bekräftade att Louise hade använt skannade dokument och förfalskade underskrifter för att ta ut tre lån på totalt £21 000 i organisationens namn. Hon gjorde även utbetalningar på £3 700 till sitt eget konto genom att använda en tidigare kunds namn. I svenska kronor motsvarar det totala beloppet ungefär 340 000 kr.

Bedrägeriet uppdagades när nya revisorer i januari 2023 informerade en av förvaltarna, Geoff Moses, om ett lån till Louise. Geoff som inte kände till något om lånet, kontaktade Louise, som erkände bedrägeriet. Vid närmare undersökning framkom det att Louise hade förfalskat Geoffs underskrift på lånedokumentet.

Efter att Louise greps erbjöd hon sig att betala tillbaka pengarna, men gjorde endast några få betalningar innan hon slutade kommunicera med organisationen. Under förhandlingen framkom också att Louise försökt övertala en ekonomichef att

ljuga om hennes brott, men chefen vägrade.

Louise dömdes till två års fängelse villkorligt och måste utföra 250 timmars samhällstjänst samt genomgå 20 dagars rehabilitering. Domaren Daniel Williams underströk att Louise handlingar hade skadat välgörenhetsorganisationens rykte och haft en omätbar effekt på personalens moral.

Efter domen uttryckte organisationen sin besvikelse över att Louise, som hade förtroendet att stödja dövsamhället, i stället satte sina egna intressen först och orsakade denna stora skada.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

EUD deltar i diskussionen om framtidens självkörande fordon

25 oktober 2024

Foto: EUD

Den 7 oktober deltog Frankie Picron och Alexandre Bloxs, verkställande direktör respektive policyansvarig vid Europeiska unionen för Döva (EUD), i en workshop om automatiserade fordon. Workshopen anordnades av Europeiska kommissionens gemensamma forskningscentrum (JRC) och handlade om hur EU kan utveckla självkörande fordon.

Självkörande fordon blir allt vanligare i både USA och Kina, och nu arbetar EU på att skapa en rättslig ram för att införa denna teknik i Europa. I framtiden förväntas dessa fordon spela en viktig roll i att hantera bristen på lastbils-, buss- och taxiförare inom EU.

En stor utmaning är dock hur dessa fordon ska fungera för personer med funktionsnedsättningar, inklusive döva. JRC:s workshop samlade därför

representanter för funktionsvariationer för att få deras perspektiv på vilka hinder som kan uppstå vid införandet av självkörande fordon. EUD:s två representanter deltog aktivt i denna diskussion.

Frankie och Alexandre betonade att tjänster för att boka självkörande fordon, som exempelvis taxibokningar, inte får vara beroende av röstkommunikation. De påpekade också att eventuella nödsituationer under färden bör hanteras med landets teckenspråk.

EUD tackade JRC för inbjudan och för att ha inkluderat organisationer för personer med funktionsnedsättningar i utvecklingen av framtidens automatiserade fordon, så att de blir tillgängliga för alla.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Långa köer till hörselvården

25 oktober 2024

Foto: HRF

En ny kartläggning från Hörselskadades Riksförbund (HRF) avslöjar alarmerande långa väntetider för hörapparatutprovning i flera av landets regioner. I 12 av Sveriges 21 regioner kan patienter tvingas vänta mellan ett och tre år på behandling. Den längsta väntetiden finns i Region Norrbotten, där patienter kan få vänta upp till 35 månader.

Endast fem regioner uppfyller den nationella vårdgarantin, som anger att patienter ska få vård inom 90 dagar. Bland de regioner som klarar detta krav finns Region Halland och Region Blekinge, där väntetiden är så kort som två månader. I kontrast till detta har Region Gotland och Region Östergötland väntetider på mellan 15 och 19 månader.

HRF:s ordförande, Ulf Olsson, beskriver situationen som katastrofal och varnar för allvarliga konsekvenser för både individers hälsa och samhället i stort.

”Hörselvårdens kris idag kommer märkas i demensvården imorgon,” säger han och pekar på sambandet mellan obehandlad hörselnedsättning och ökad risk för demens.

Bristen på audionomer och underbemanning inom hörselvården har lett till att köerna växt, trots att behovet av hörselvård ständigt ökar. Ulf betonar att de långa väntetiderna kan leda till sjukskrivningar och social isolering för de drabbade. Ett exempel är Kenneth Willman i Borlänge, som har väntat över ett år på att få prova ut sina hörapparater och inte kan få en tid förrän i april nästa år.

”Det är helt enkelt fruktansvärt att behöva klara sig utan fungerande kommunikation i månader och år,” säger Ulf, som nu uppmanar regionerna att agera för att förhindra en folkhälsokris.

Kartläggningen har fått stor uppmärksamhet i media och lyfter fram de omfattande problemen inom hörselvården, där både patienter och personal lider av den nuvarande situationen.

För mer detaljerad statistik över köer i hörselvården, klicka på länken nedan.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Två medaljer för Zackarias vid Junior-EM i bordtennis

25 oktober 2024

Foto: SDI

I Loutraki, Grekland, pågår två EM-tävlingar i bordtennis för döva. Den 18-19 oktober ägde Junior-EM rum, och nu pågår EM mellan den 21-25 oktober. Två svenska spelare deltar: Zackarias Cruse och Albin Hedlund. Resultatet av Junior-EM blev två medaljer för Zackarias.

SDI:s huvudansvarige för bordtennis, Rickard Hedlund, berättar för Svensk Dövidrottsförbundet (SDI) om glädjen över att återigen vara en del av ett mästerskap, särskilt efter den ökade uppmärksamheten för bordtennis efter sommarens OS i Frankrike. Han lyfter fram spänningen inför att se hur Albin och Zackarias presterar i dubbel: "Det blir spännande att se hur de kan prestera i dubbel tillsammans," säger han.

Förberedelserna inför mästerskapen har varit noggranna. Med fem träningspass i veckan, kompletterat med fysträning och löpning, är laget redo att möta den tuffa konkurrensen. Rickard betonar dock vikten av en bra lottning, då många av de deltagande länderna ställer upp med toppspelare.

I Junior-EM, som pågick den 18-19 oktober, tävlade Zackarias endast i singel, men i två åldersklasser: U15 och U18. Resultatet blev guld och titeln JEM-mästare för Zackarias i U15, och dessutom delat brons i U18.

Den 21-25 oktober pågår EM där Albin tävlar både i singel och dubbel tillsammans med Zackarias, och förhoppningarna är att de ska gå långt i turneringen.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Anton blev svensk mästare i Para-SM i helgen

25 oktober 2024

Foto: Privat

Den 18-20 oktober pågick Para-SM i simning i Ängelholm, med deltagarreord från 28 klubbar. En av de tävlande var Anton Daggert, som kunde åka hem med en guldmedalj och titeln svensk mästare.

Para-SM genomfördes i fyra pass: fredag kväll, lördag förmiddag, lördag eftermiddag och söndag förmiddag. Anton tävlade för Örebro Simallians och deltog

i fem grenar (100 m frisim, 100 m fjärlssim, 100 m bröstsim, 50 m frisim och 50 m fjärlssim).

I 100 m fjärlssim simmade Anton i mål med tiden 1:21.69. Det gav honom guld och han kunde därmed titulera sig svensk mästare i Para-SM.

Anton berättade att han är jätteglad över att äntligen få titeln svensk mästare efter många års träning. Tidigare har han tagit hem några silver- och bronsmedaljer, men aldrig guld – förrän nu.

Mari Daggert, Antons mamma, skrev på Facebook att de är stolta över hans prestation eftersom han kämpat hårt med sin träning.

Nu siktar Anton på sommarens Para-SM i långbana 2025 i Norrköping samt Para-SM i kortbana 2025 i Stockholm.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Teckenspråksapp förbättrar tillgängligheten för arabisktalande döva

25 oktober 2024

Foto: Adobe stock

Reem Turkey, grundaren av appen "Tawaasuly," har skapat ett verktyg för att bryta kommunikationsbarriärerna för döva i de arabisktalande länderna. Appen har en avancerad teknik och genom 3D-animation kan den översätta mellan arabiskt tal och arabiskt teckenspråk. Den översätter också från teckenspråk till talad eller skriven arabiska, vilket underlättar kommunikationen mellan döva och hörande.

Reem inspirerades av sina personliga erfarenheter när hon såg en döv kollega kämpa med kommunikation i både arbete och privat. Reem säger att det motiverade henne till att skapa en lösning som överbryggat kommunikationsklyftorna. Genom att utveckla appen ville hon kunna ge döva ett verktyg som främjar till självständighet och integration med hörande.

Appen har fått positiv respons från användarna, som uppskattar dess enkla gränssnitt och exakta översättningar. Den har gett döva bättre möjligheter att kommunicera i olika miljöer, från utbildning till vardagliga sociala sammanhang.

Trots appens framgångar har Reem stött på utmaningar, främst det stigma kring döva och den begränsade kunskap om tillgänglig teknik. Teamet bakom appen arbetar därför aktivt med att uppmärksamma döva och företag om appens fördelar.

Reem hoppas att appen inom fem år ska vara ett ledande verktyg för döva i den arabisktalande världen.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Nyöppnat museum i Helsingfors om dövas historia och kultur

25 oktober 2024

Foto: Kuurojen museo

interaktiv upplevelse.

Dövas museums nya utställning sätter ljuset på finska teckenspråkets historia och dövsamhällets utveckling. Besökarna kan ta del av modern museiteknologi med hjälp av interaktiva installationer och multimediala presentationer. Utställningens huvudattraktion är en film om Carl Oscar Malm, en central gestalt i den finska dövrörelsen, som grundade landets första dövskola på 1800-talet. Filmen har

skapats i samarbete med det teckenspråkiga produktionsbolaget Ursa Minor. Många av museets visuella inslag har skapats av teckenspråkiga konstnärer, såsom illustratören Olga Green, som bidragit med konstverk till museets offentliga utrymmen.

Ett av de centrala temana i utställningen är dövsamhällets rika kulturhistoria. Besökare får möjlighet att utforska över hundra års dövkonst och scenframträdanden, från tidiga 1900-talets teckenspråkskörer till dagens teckenspråksrap, med artister som Signmark. Utställningen skildrar också de dövas historia inom utbildning, arbetsliv, familj och socialt liv och ger en bred inblick i dövas liv i Finland.

Dessutom uppmärksammar museet det internationella inflytande bland finska döva. De har haft viktiga roller i den globala dövrörelsen och utställningen belyser även berättelser om internationell kärlek och resor över världen, vilket visar gemenskapens globala kopplingar.

Utställningen lyfter också fram dövsamhällets långa kamp för jämlikhet. Som en språklig och kulturell minoritet har döva i Finland mött många utmaningar. Under nästan ett sekel var teckenspråk förbjudet i dövundervisningen, vilket ledde till allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter. Utställningen behandlar smärtsamma kapitel i denna historia, som tvångssteriliseringen av döva kvinnor och förbudet mot äktenskap för döva under 1900-talet.

Dövas museum, som grundades 1907, är ett av Finlands äldsta och syftar till att bevara och fira dövas bidrag till det finska samhället. Trots att den nya utställningslokalen är belägen i Helsingfors förvaras museets samlingar i Tammerfors och en digital version av museet finns tillgänglig online.

Kenny Åkesson